

Pocud sa neposlouchám pocity, mám v sebe chaos. Každý pocit - pročitit.
= svetlo hovorí mi to, čo mi chýba
Cít ve svém těle
Pocit, který je mým nepřítelům (nemám žádnou vnitřní
ině může vést k hříchu, ale pocit sám o sobě není
hříšný.

⇒ jsem v pravdě jsem vše stobodný POCITY to nedci
nic ve mně jakže to x je to to nocit

Uzdravenie nenastane, ak naše pocity zostanú zatlačené v našom vnútri a nedostanú sa von a ak ich budeme potláčať, utajovať a skrývať. Treba ich „vyniesť von“ a to tým, že si ich priznáme aj za cenu opakovanej bolesti či smútku, ktorú so sebou prinesú. Potom je veľmi dôležité o nich rozprávať a to hlavne s druhou osobou. Vo vzťahu môže dôjsť k procesu uzdravovania. Zvyčajne chceme zmeniť naše pocity priamo. Je však trpkou pravdou, že pocity nemôžeme priamo zmeniť, napr. tým, že si rozkážem, už sa nebudem hnevať. Pocity môžeme zmeniť iba vtedy, keď si ich začneme uvedomovať (teda dovoľíme im vstúpiť do nášho vedomia) a začneme sa nimi zaoberať. Podobne je to aj s myšlienkami. Až keď si ich uvedomíme, až vtedy ich môžeme zmeniť. To, čo môžeme priamo zmeniť je iba to, čo si uvedomujeme. Nad tým totiž máme moc rozhodnutia.

POČÚVANIE SVOJICH POCITOV

Ide o to, naučiť sa autenticky vnímať svoje pocity, vedieť ich počúvať. Ak ich potláčame alebo popierame, vzbúria sa v nás a prejavia sa v nás iným, skrytejším a nebezpečnejším spôsobom. Načúvať na príklad vlastnému hnevu a iným pocitom, znamená zostúpiť k jeho koreňom, k potrebám, ktoré ostali nevypočuté, ale ktoré sú pre človeka zároveň dôležité.

Je dobré si uvedomiť, že pocity v nás, hlavne ak ide o strach, ktorý nás obyčajne poháňa k rýchlemu riešeniu a vyriešeniu rozličných nepríjemných a problematických situácií, majú tiež tendenciu viesť našu myseľ buď do minulosti, kde sme už niečo podobné prežili, alebo do budúcnosti, aby sme sa podobnej situácii vyhli. Dôležité bude preto sústrediť sa na prítomný okamih, na „tu a teraz“, a v tomto prítomnom okamihu vnímať svoje pocity a vstúpiť s nimi do dialógu.

Užitočnú konkrétnu radu pre rozvíjanie vzťahu s vlastným emotívnym svetom v tomto zmysle poskytuje psychológ Gendlin, keď odporúča vstúpiť do procesu prostredníctvom šiestich krokov:

1. sústrediť sa na to, čo prežívam v prítomnom okamihu „tu a teraz“, na to, čo ma obťažuje,
2. snažiť sa načúvať tomuto pocitu,
3. pomenovať ho,
4. pokúsiť sa nájsť symbol, cez ktorý by som mohol vyjadriť to, čo cítim,
5. klásť mu otázky, rozvinúť s ním dialóg,
6. prijať ho.

Podľa Gendlina, ak sme schopní vstúpiť do tohto dialógu s vlastnými pocitmi, bude to práca, ktorá nás privedie k obráteniu a premene seba samých, pretože to, čo sme pocítovali predtým ako prekážku, sa prostredníctvom tejto práce bude stávať čoraz viac súčasťou nášho vnútorného bohatstva, slobody, sily a radosti.

Inými slovami, takýmto spôsobom je možné, aby človek vyšiel zo svojho „systému“, ktorý tvoria podvedomé mechanizmy a ktoré ho vedú ku správaniu, ktoré ani on sám nepokladá za správne, ktoré ho však držia takpovediac vo väzení. Počúvaním vlastných pocitov, zostupovaním k ich koreňom, či už vo chvíľach osobného stíšenia, sme pozvaní ísť v ústrety vnútornému oslobodeniu. Dôležité je tiež si uvedomiť, že je to tá istá energia, ktorá, ak je uväznená a obrátená proti človeku samému, v prípade, že príde k jej oslobodeniu, je zároveň vitálnou energiou v živote človeka. Ta ho vedie dopredu a dodáva mu potrebné sily a radosť zo života. Podobne ako hovorí sv. Tomáš Akvinský, že sestrou hnevu je nádej.

Hodnoty môžu dať pocitom dvojaký zmysel. Pozitívny zmysel, ak je energia emócií usmernená k dobru, negatívny zmysel, ak je usmernená k niečomu, čo nie je dobro. Z tohto hľadiska nijaká emócia nie je sama osebe negatívna, pretože jej hodnota závisí od toho, na čo je orientovaná. Žiarlivosť môže zničiť manželstvo, ale môže tiež dať silu manželke k zápasu o prehĺbenie vzájomnej lásky. Smútok môže zaťažiť

náš každodenný život, ale tiež oživiť našu túžbu po milovanej osobe. Nestačí teda len vedieť čo prežívame, je naopak nevyhnutné rozpoznať a uvedomiť si to, k čomu smerujeme, aké hodnoty sú pre nás dôležité. Dôležité je správne nasmerovať vlastné osobné prežívanie.

Ak hovoríme o výchove emotívneho sveta v nás vo vzťahu k duchovnému životu, nakoniec je dobré pripomenúť modlitby, ktoré nachádzame v žalmoch. V nich je dynamika, ktorá má skutočný terapeutický charakter. V žalmoch je sústredená veľká rozmanitosť sveta ľudských emócií, ktorá je vyjadrená prostredníctvom modlitby.

AKO UVOLNIŤ CITY? VYJADRIŤ ICH!

Keď popieram alebo potlačujem svoje city, snažím sa ich kontrolovať, ale ony v skutočnosti majú nado mnou kontrolu. Keď vyjadrujem pocity, tie buď dodajú energiu nejakému správne činu, alebo mi pomôžu spoznať potreby, ktoré sú s nimi spojené.

Bojíš sa napríklad ukázať svoju hanbu alebo vinu? Môžeš odhaliť svoju hanbu tak, že rozpovieš celý príbeh osobe, ktorej dôveruješ. Potrebuješ počuť seba samého, ako vyrozprávaš všetky detaily a pri tom objaviť, že si stále milovaný/á, bez ohľadu na to aká trápna tá udalosť pre teba bola.

Podporné skupiny sú obzvlášť dobré miesta na identifikáciu, pomenovanie a vyjadrenie mojich citov. Skôr alebo neskôr mi niekto porozpráva historku podobnú mojej a dá mi príležitosť rozpoznať city, ktoré prežívam. Keď zdieľam svoje city v podpornej skupine, necítim, že som súdený. Nikto sa nesnaží fixovať moje city ani mi nevraví, že by som nemal cítiť tak, ako cítim.

NIEKTORÉ ZÁKLADNÉ POCITY KEDY NIE SÚ NAŠE POTREBY USPOKOJENÉ

agresívny
beznádejný
bez pomoci
bezütešný
bojazlivý
bojovný
nahneváný
nastrašný

neistý
nepokojný
nepriateľský
nervózný
nespokojný
netrzeplivý
odcudzený
odhodnený

osamelý
podráždený
pomstychtivý
popletený
popudlivý
prestrašený
rozčúlený

namrzený
skľúčený
smutný
strastiplný
šokovaný
unavený
ustarostený
uzavretý

úzkostlivý
v rozpakoch
vinný
zdeprimovaný
zmätený
znepokojený
žiarlivý

NIEKTORÉ ZÁKLADNÉ POTREBY

akceptácia
autonómia
bezpečnosť
blízkosť
dávať, prispieť
služiť
diskrétnosť
dotyk
dôvera
emocionálna
istota
empatia
harmónia

hra
inšpirácia
krása
láska
nádej
náklonnosť
neustrannosť
nežnosť
oddych
ohľad
oslava
naplnených
snov

osobný čas
podnet
podpora
pohyb, cvičenie
pochopenie
pokoj
poriadok
porozumenie
potešenie
priestor
radosť
rešpekt
rituály

rovnosť
samota
seba hodnota
sebapoznanie
sexuálne potreby
slávnosť
sloboda
smiech
smútenie
spoľahlivosť
spoločenstvo

spravodlivosť
stabilita
starosť
ticho
transcendencia
tvorivosť
úkryt
úprimnosť
uznanie
vdakyvzdanie
vernosť
zábava